

מסורת הש"ס

(א) (למיל ק"ג.) (ב) קדושין ט"ז. (ג) סנהדרין ט"ז. (ד) (מכילתא דר' יוחנן) (ה) (דף ק"ג.) (ו) (דף ק"ג.) (ז) (דף ק"ג.) (ח) (דף ק"ג.) (ט) (דף ק"ג.)

תורה אור השלם

ו. ואם אין לאיש גאל להשיב האקשם אליו האקשם המושב לו לכוון מלבד איל הנפחים אשר יקבר בו ילידו. במדבר ה' ח

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ה"א וז"ל וכו' דתתיב ר' יוסי דלנפשיה לא מתיב: (ב) רש"י ד"ה ה"א וז"ל דקין דליכא קלמא לא מטידיקין ללקוחות: (ג) ר"ה כ"ה וז"ל נפ' העומקין האומר לאשתו קיום שאני הניתי לך:

גיליון הש"ס

תוס' ד"ה ל"ה וכו' אבל נתנו במתנה. פ"ן נסוחים דף מט ע"ב תוס' ד"ה ה"א ופ"ן נפשות הכרטיס פ"י מ"ח דמילא פ"י: ב"א ד"ה וכו' לא שפתיקב"ר שפסליה. פ"ן יצמות ט"ז פ"ה תוס' ד"ה מתן נכסותיה דף מט ע"ב תוס' ד"ה ה"א:

הגוזל עצים פרק תשיעי בבא קמא

קמא.

עין משפט
גו מצוה

בחייו ובמותו אם מס לא ירשנו: ואם אין לו. מה יאכל ליה ואוכל ובעלי חוב בזמן ונפרעין מן הידושה את חלקו: גמ' ואפי' לזרנקי של זדקה. אם אינו מוצא יורש לזכיו למי ישיב יתן אומה לזרנקי של זדקה ולא יעכבו בידו: וזרני שיאמר. כשהוא משיב לזרנקי של זדקה זה גזל אבא:

לכניו או לאחיו ויורשו וטרפנה מהם ב"ח אע"ג דלמריקן לעיל ודף (א): עשה שורו אפומיקי ומכרו אין ב"ח גובה הימנו היינו דוקא מכרו דכיון דליכא קלמא לא (ב) אפסדינה ללקוחות * אכל נתנו במתנה דלא שייך פסדא דלקוחות ב"ח גובה הימנו דאין יכול ליתן מה שמשועבד לאחרים אבל לא עשאו אפומיקי לא היה ב"ח חזר וטורף מהם דמי היכי דמטלטלי דמימי לא משמענדי לב"ח * ה"י לא משמענדי מטלטלי דמקבל מתנה לבעל חוב והוי כאלו נתון להם במתנה כיון שהוא עממו אינו יכול לחזור ולטרוף מהן ומיהו נראה דלא חשיב הכא מה שמחזיר להן כאלו נתן להם דאיתו נתון להם לשם מתנה אלא סתמא בשמיקא מחזור להם ואין דעמו אלא לקיים מצות השבחה בעלמא הלכך לא הוה מתנה היכול ב"ח לטרוף מהם והוא דלא אינו יכול לחזור וליקח מהן דלא לא הימנה מתקיים השבחה כלל אם היה לוקח בעממו מה שנתן אכל מה שב"ח נוטל מתקיימת שפיר מצות השבחה כיון שבעממו אין נוטל ומיירי אפי' בלא אפומיקי:

מוסף רש"י

בחייו ובמותו. אם מר בחייו ובמותו, כיון דמפרש במוטו, אם מת לא ירשנו. דהא לא מר שרשמו לנפולא מרשמו לנפולא מרשמו לנפולא. מחל לו. גזל. על הקין. לאחר שהיה לו (לש"י) ואם אין לאיש גזול. נני גזל ונשבע על שקר. דמתי לעיל מיה והיהודי את הפסחם אשר עשו והשיב את אשמו כנשאו. והיא אשמו קין של גזל (סנהדרין ט"ז). ובי ישי אדם בישראל שאין לו גואלים. מועט עיקר. בער אתה מכל שיהא קיים הוא הקרבן לו ומדועל שאין לו גואלים. כל זמן שלא טל בני יעקב הקרוב קרוב קודם (סנהדרין ט"ז). אלא בגזל הגר החתוב מדבר. ומת לאחר שנשבע לו שאין לו יורשים (ט"ז).

בחייו ובמותו אם מת לא ירשנו איוחזיר לבניו או לאחיו יואם אין לו ליה ובעלי חוב באים ונפרעים: גמ' אמר רב יוסף יאפילו לזרנקי של זדקה אמר רב פפא יוצריך שיאמר זה גזל אבי אמאי נמחליה לנפשיה מי לא תנן במחל לו על הקרן ולא מחל לו על החומש אלא בר מחילה הוא אמר רבי יוחנן לא קשיא הא רבי יוסי הגלילי הא רבי עקיבא דתניא וואם אין גואל להשיב האשם וכי יש אדם בישראל שאין לו גואלים אלא בגזל הגר הכתוב מדבר הרי שגול הגר ונשבע לו ושמע שמת הגר והיה מעלה כספו ואשמו לירושלים ופגע באותו הגר וקפפו עליו במלוה ומת זכה הלה במה שבידו לרבי יוסי הגלילי ר' עקיבא אומר רבי יוסי חקנה עד שיוציא גזילו מתחת ידו לרבי יוסי הגלילי לא שנא לנפשיה ל"ש לאחרים מצי מחיל ולרבי עקיבא ל"ש לאחרים ולא שנא לנפשיה לא מצי מחיל ולר' יוסי הוא הדין דאפי' לא זקפו במלוה והאי דקתני זקפו עליו במלוה להודיעך כחו דרבי עקיבא דאפילו זקפן עליו במלוה אין לו חקנה עד שיוציא גזילה מתחת ידו מתקף לה רב ששת אי הכי לרבי יוסי הגלילי לשמענין לנפשיה וכל שכן לאחרים לרבי עקיבא לשמענין לאחרים דלא מצי מחיל וכ"ש לנפשיה דלא מצי מחיל אלא אמר רב ששת הא והא רבי יוסי הגלילי כי קאמר רבי יוסי הגלילי רמצי מחיל לאחרים אבל לנפשיה לא מצי מחיל אלא אמאי זכה הלה במה שבידו משום דוקפן עליו במלוה רבא אמר הא והא רבי עקיבא כי אמר רבי עקיבא דלא מצי מחיל לנפשיה אבל לאחרים מצי מחיל בכלל

בחייו ובמותו. אם מר בחייו ובמותו, כיון דמפרש במוטו, אם מת לא ירשנו. דהא לא מר שרשמו לנפולא מרשמו לנפולא מרשמו לנפולא. מחל לו. גזל. על הקין. לאחר שהיה לו (לש"י) ואם אין לאיש גזול. נני גזל ונשבע על שקר. דמתי לעיל מיה והיהודי את הפסחם אשר עשו והשיב את אשמו כנשאו. והיא אשמו קין של גזל (סנהדרין ט"ז). ובי ישי אדם בישראל שאין לו גואלים. מועט עיקר. בער אתה מכל שיהא קיים הוא הקרבן לו ומדועל שאין לו גואלים. כל זמן שלא טל בני יעקב הקרוב קרוב קודם (סנהדרין ט"ז). אלא בגזל הגר החתוב מדבר. ומת לאחר שנשבע לו שאין לו יורשים (ט"ז).

אסור לפרוע דודאי קא משמטי ליה ואסור וי"ג משמטי ליה וי"ל דלא דמי דהתם כיון שמתחייב למי שפרע בעבורו אם יפרע בהתם בעבורו א"כ מהנהו ואסור אבל הכא מה שבא"כ ב"ח ונפרעין מן הנכסים אין זה נהנה מן הנכסים וההיא דהובך אכל חנוני לא וחזר ומקבל מזה מעות דרך מתנה אבל הא דלמר בפרק השותפין (שם דף מ"ז:) (א) קונם אשמי שאני הניתי לך כי' ליה זב"ח בזמן ונפרעין מבעל בשלמא קונם שאני הנהה לאשמי איכא למימר במוטות אשמו ואליצה דתנן אלא קונם שאני נהנה לך משמע שאומר לחבירו נתנה שהוא פורע חובו ויש לומר כגון שלוח הימנו על מנת שלא לפרוע דהשתא אין נהנה כלום בזה שפורע חובו וז"ל וי' בשופטני עסקין שילוח ע"מ שלא לפרוע וי"ל שהוא אוהבו שלא יניח מלפרוע בעצרו: אלא אמר רב ששת הא והא ר' יוסי הגלילי. וז"ל ומאי לא מוקי מתני' כר' עקיבא ומודה דלאחרים מצי מחיל ולנפשיה לא מצי מחיל וזקופו עליו במלוה הוא דפליגי עליו רבי עקיבא לרבי יוסי דלא חשיב ליה זקופה כמו מחילה דלחרימי וי"ל דרב ששת סבר כיון דמחילה דלחרימי מועלת זקופו נמי מועיל ל"כ ע"כ וכיון דלמר ר' עקיבא דוקפו במלוה אינו מועיל א"כ דאי ס"ל דמחילת אחרים נמי אינו מועיל הלכך לא מתוקמא מתני' רבי עקיבא דקמי' במתניתין מחל לו את הקרן משמע דמחילת אחרים מועלת ורבא דמוקי לה כרבי עקיבא סבר דוקפו במלוה אינו מועיל כלום ל"כ ע"כ או לא מצי מחיל לנפשיה הלכך רבי יוסי דקאמר זכה הלה במה שכדו ע"כ משום דסבר דמצי מחיל לנפשיה הלכך רבי יוסי דקאמר זכה הלה במה שהשתא הא דנקטו זקפו במלוה להודיעך כחו דרבי עקיבא דאפי' זקפו במלוה לא מצי מחיל לנפשיה כיון דליכא מחילה דלחרימי: אלא